

Тема: Педагогічна діяльність

Ключові поняття теми: педагогічна діяльність, педагогічна задача, педагогічні здібності, педагогічна ерудиція, педагогічне цілепокладання, педагогічне мислення, практичне педагогічне мислення, педагогічна інтуїція, педагогічна імпровізація, педагогічний такт, педагогічна емпатія, педагогічна творчість.

Література:

1. Айсмонтас Б.Б. Педагогическая психология. Учебное пособие. – М., 2004. – 208 с.
2. Власова О.І. Педагогічна психологія. Навчальний посібник. – Київ, 2005. – 399 с.
3. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація. Навчальний посібник. – Київ, 2006. – 256 с.
4. Габай Т.В. Педагогическая психология. – М., 2003. – 238 с.
5. Ильин Е.П. Психология для педагогов. – СПб.: Питер, 2012. – 630 с.
6. Ключева Н.В. Педагогическая психология. – М., 2004. – 400 с.
7. Лефрансуа Г. Прикладная педагогическая психология. – СПб. – М., 2005. – 485 с.
8. Реан А.А., Коломинский Я.Л. Социальная педагогическая психология. – СПб., 1999. – 320 с.
9. Савчин М.В. Педагогічна психологія. Навчальний посібник. – Київ, 2007. – 422 с.
10. Степанов О.М. Педагогічна психологія. Навчальний посібник. – Київ, 2011. – 416 с.

Матеріал до теми

Педагогічна діяльність – це професійна активність учителя, в якій за допомогою різних засобів впливу на учнів реалізуються задачі навчання й виховання. *У загальному вигляді педагогічна діяльність – це особливий, багатограничний і багатоплановий вид діяльності, пов'язаний з навчанням і вихованням.*

Види педагогічної діяльності: навчальна, виховна, організаторська, пропагандистська, управлінська, консультативна й самоосвітня.

Психологічна структура педагогічної діяльності включає:

- Мотиваційно-орієнтовну ланку – готовність до діяльності та постановка вчителем цілей і задач.

- Виконавську ланку – вибір і застосування засобів впливу на учнів.
- Контрольно-оцінну ланку – контроль та оцінка своїх власних педагогічних впливів, тобто педагогічний самоаналіз.

Зауважимо, що педагогічна діяльність насправді починається не з мети, а з аналізу вихідної педагогічної ситуації. *Педагогічною ситуацією називають сукупність умов, у яких учитель ставить педагогічні цілі й задачі, приймає та реалізує педагогічні рішення. У принципі, будь-яка ситуація стає педагогічною, якщо в ній реалізуються педагогічні цілі та задачі.*

Педагогічна задача (задача в даному випадку розуміється як система, що складається з предмета задачі та моделі необхідного стану предмета) повинна:

- включати характеристику психічного розвитку до впливу й бажані зміни у психічному розвитку після впливу;
- урахувати учня як активного співучасника процесу (у даному випадку має місце «довизначення» задачі з боку учня в залежності від його особистісної мотивації, рівня домагань і т.п. або «перевизначення» – заміна задачі вчителю на свою власну). «Довизначення» або «перевизначення» - це реальні процеси зміни, активного прийняття й переробки педагогічних задач у свідомості учня в залежності від його можливостей.

Рішення педагогічних задач включає кілька етапів: аналітичний, постановку цілей конструктивний, на якому відбуваються планування способів рішення задач.

Особливістю педагогічних задач є те, що їх рішення вимагає негайних дій, а результат буває відстрочений у часі, що ускладнює контроль. У педагогічному процесі завжди існує ієрархія задач: глобальні, стратегічні, поетапні й тактичні. Для реалізації педагогічної діяльності необхідні відповідні **вміння**.

- У першу групу вмінь включають: уміння бачити в педагогічній ситуації проблему та формулювати її у вигляді педагогічної задачі; уміння бачити та вивчати педагогічну ситуацію.
- Другу групу вмінь складають: уміння «чому учити» (робота зі змістом матеріалу) і «як учити» (ефективне сполучення прийомів і засобів навчання).
- Третя група вмінь пов'язана з використанням психологічних знань: уміння хронометрувати процес праці й аналізувати свою діяльність.

Суб'єктами педагогічної діяльності є не тільки педагоги, а й батьки, суспільство – соціальне середовище (держава, нація, релігійні конфесії, громадські організації та політичні партії), в якій здійснюється педагогічний вплив на людей, а також керівники підприємств і установ, виробничі та інші групи. У разі, коли суб'єктом педагогічної діяльності є

педагог, вона набуває професійний характер, в інших випадках ця діяльність є загальнопедагогічною, яку свідомо чи несвідомо здійснює кожна людина як по відношенню до себе, так і по відношенню до інших людей. Кожна людина за своє життя багато разів побуває і в ролі учня, і в ролі викладача (наставника). Тому професія педагога є однією з найдавніших у світі. А нині педагогами прийнято називати людей, які мають відповідну підготовку і професійно займаються педагогічною діяльністю. Непрофесійно ж цією діяльністю займаються майже всі люди. Професійна педагогічна діяльність зазвичай здійснюється в спеціально організованих суспільством установах системи освіти. Вона включає дошкільні навчальні заклади, загальноосвітні школи, ліцеї та гімназії, професійно-технічні училища та коледжі, середні спеціальні і вищі навчальні заклади, установи додаткової, в тому числі післядипломної освіти, а також навчальні заклади системи підвищення кваліфікації та перепідготовки.

Об'єктами педагогічної діяльності виступають учні та студенти, тобто люди, на навчання, виховання й особистісний розвиток яких спрямований навчально-виховний процес, і їх групи з властивими їм індивідуально й соціально-психологічними особливостями. Характерною особливістю педагогічної діяльності є те, що її об'єкти виступають одночасно і її суб'єктами.

Метою педагогічної діяльності як однієї з системо утворюючих її характеристик виступає розвиток особистості людини в гармонії з самою собою, з природою й соціумом. Ця загальна стратегічна мета досягається вирішенням конкретизованих завдань навчання й виховання по різних напрямках.

Метою педагогічної діяльності в більш вузькому сенсі, перш за все стосовно вищої школи, є підготовка висококваліфікованого фахівця, його інтелектуальний розвиток, набуття ним професійних знань і розвиток його здібностей, творчого мислення, вміння вчитися.

Для ефективного виконання педагогічних функцій сучасного педагога важливо усвідомлювати структуру педагогічної діяльності, взаємозв'язок її основних компонентів, за допомогою яких вона здійснюється, педагогічні дії, професійно важливі вміння й психологічні якості, необхідні для її реалізації. На відміну від прийнятого в психології розуміння діяльності як багаторівневої системи, компонентами якої є мета, мотиви, дії та результат, стосовно педагогічної діяльності переважає підхід виділення її компонентів як відносно самостійних функціональних видів діяльності педагога.

У структурі педагогічної діяльності виділяють **наступні компоненти** (з відповідними здібностями, які проявляються в уміннях):

- Конструктивна діяльність – конструктивно-змістовна (відбір і композиція навчального матеріалу, планування і побудова педагогічного процесу), конструктивно-оперативна (планування

- своїх дій і дій учнів) і конструктивно-матеріальна (проекування навчально-матеріальної бази педагогічного процесу);
- Організаторська діяльність – виконання системи дій, спрямованих на активне включення студентів в різні види діяльності, організацію спільної діяльності, самоорганізацію власної діяльності викладача у вищому навчальному закладі;
  - Комунікативна діяльність – встановлення педагогічно доцільних відносин педагога з вихованцями, іншими педагогами, батьками, представниками громадськості;
  - Гностичний компонент – система знань і умінь викладача, а також певні властивості пізнавальної діяльності, що впливають на її ефективність;
  - Контрольно-оцінний (рефлексивний) компонент.

Поняття цілей педагогічної діяльності, процесу й засобів їх досягнення тісно пов'язані з поняттям функцій цієї діяльності. Дійсно, функції педагогічної діяльності є головними механізмами її безпосередньої реалізації. До них належать такі **функції**:

- **Управління**, що складається в плануванні, організації і практичному здійсненні педагогічної діяльності та її контролі. Управлінський цикл починається з постановки цілей і визначення завдань. Відповідно до них вибираються адекватні методи, форми і засоби навчання й виховання, що забезпечують можливість ефективного досягнення поставлених цілей. В процес здійснення педагогічної діяльності періодично проводиться контроль її проміжних результатів з метою необхідної корекції застосованих методів і засобів. Завершується управлінський цикл вирішенням поставлених завдань і досягненням поставленої мети.
- **Виховання**, що полягає у формуванні в студентів або учнів системи стійких поглядів на навколишню дійсність і життя в суспільстві. Вона повинна включати цілісне уявлення про світ, чіткі світоглядні позиції, життєві цілі, моральні цінності й ідеали. Найважливішим критерієм ефективного вирішення виховних завдань є позитивні зміни в свідомості вихованців, які проявляються в їх емоційних реакціях, вчинках, поведінці й діяльності.
- **Навчання**, що полягає в передачі й засвоєнні знань і їх розвитку, у формуванні навичок і умінь з урахуванням вимог сучасного життя й діяльності. Критерієм ефективності пізнавальної діяльності учнів або студентів в процесі навчання служить рівень засвоєння ними знань і умінь, оволодіння способами вирішення пізнавальних і практичних завдань, інтенсивності просування в особистісному розвитку. Педагогічна діяльність – це складно організована система ряду діяльностей. Вона складається з чималої кількості підсистем,

впроваджених одна в іншу або об'єднаних між собою різними типами зв'язків.

Педагогічна діяльність являє собою особливий вид соціальної діяльності, спрямованої на передачу від старших поколінь до молодших за все багатства накопичених людством знань, матеріальної й духовної культури й досвіду, створення умов для їх особистісного розвитку та підготовку до виконання певних соціальних ролей у суспільстві.

Центральною ланкою в усій педагогічній діяльності є **особистість учителя**. Базовою психологічною вимогою до особистості педагога є любов до дітей. Без цієї умови педагогічна діяльність як така не буде повноцінною. Діти дуже чуйні до того, як до них ставляться. Нелюбов з боку вчителя в остаточному підсумку породжує нелюбов з боку учнів, і тоді не тільки виховання, а й нормальне навчання стає неможливим (за висловлюванням Ксенофонта, «ніхто не може нічого навчитись у людини, яка не подобається»). Наступною найбільш важливою вимогою до особистості вчителя є наявність спеціальних знань у тій сфері, в якій він навчає дітей, і знань психолого-педагогічного характеру (закономірностей вікового розвитку організму й особистості дитини, володіння різноманітними педагогічними прийомами тощо).

Характеристики, якими повинен володіти педагог:

- *Педагогічна ерудиція* – загальний запас сучасних знань і способів, якими ці знання можна ефективно передати.
- *Педагогічне цілепокладання* – потреба у плануванні своєї праці й уміння виробити сплав із цілей суспільства та своїх особистих цілей.
- *Педагогічне мислення* – виявлення посеред зовнішніх, незаданих, прихованих властивостей педагогічної дійсності в ході порівняння та класифікації ситуацій причинно-наслідкових зв'язків.
- *Практичне педагогічне мислення* – аналіз конкретних ситуацій з використанням теоретичних закономірностей і прийняття на їх основі педагогічних рішень.
- *Педагогічна інтуїція* – швидке, одномоментне ухвалення педагогічного рішення з урахуванням передбачення подальшого розвитку ситуації без розгорнутого усвідомленого аналізу.
- *Педагогічна імпровізація* – знаходження несподіваного педагогічного рішення.
- *Педагогічний такт* – почуття розумної міри на основі співвіднесення задач, умов, можливостей учасників спілкування. Такт – це вибір і здійснення такого заходу педагогічного впливу, що заснований на ставленні до особистості дитини як головної цінності. Педагогічний такт – це одна з форм реалізації педагогічної етики.
- *Педагогічна емпатія* – розуміння учня, що спирається на аналіз його особистості, емоційне співпереживання й відгук на його почуття.

- *Педагогічна творчість* – пошук і знаходження нового в педагогічній діяльності.

У цілому ж до інтегральних характеристик особистості вчителя можна віднести: педагогічні здібності, характер і спрямованість особистості, психічні стани.

Ми вважаємо за можливе акцентувати увагу на такій характеристиці особистості вчителя, як уміння стати в **рефлексивну позицію** стосовно самого себе й до здійснюваної діяльності в цілому. Результатом виходу в таку позицію є здатність педагога зрозуміти, усвідомити свої справжні мотиви, труднощі, причини прояву тієї чи іншої поведінки та стосунків, що дозволяє вчасно скорегувати свою поведінкову програму з метою найбільш ефективного здійснення професійної діяльності. Розрізняють перцептивно-рефлексивні (визначальну можливість проникнення в особистість учня й розуміння себе) та управлінські педагогічні здібності. До більш виокремлених педагогічних здібностей відносять здатності:

- Бачити й відчувати, чи розуміє учень досліджуваний матеріал, установлювати ступінь і характер такого розуміння;
- Самостійно підбирати навчальний матеріал, визначати оптимальні засоби та методи навчання;
- По-різному викладати, доступно пояснювати той самий матеріал, щоб забезпечити його розуміння та засвоєння всіма учнями;
- Будувати навчання з урахуванням індивідуальності учнів;
- Правильно будувати урок, удосконалюючи свою викладацьку майстерність;
- Передати свій досвід іншим учителям і вчитись на їхньому прикладі;
- До самонавчання;
- Формувати в учнів потрібну мотивацію та структуру навчальної діяльності;
- Вселяти в людину впевненість, заспокоювати її, стимулювати до самовдосконалення;
- Знаходити потрібний стиль спілкування;
- Викликати до себе повагу з боку вихованців, користуватись неформальним визнанням з їхнього боку.

У літературі, присвяченій педагогічній діяльності, особливо виділяють таку характеристику в особливості вчителя, як **педагогічна свідомість**, що включає:

- Усвідомлення норм, правил і моделей своєї професії;
- Усвідомлення цих якостей в інших людях;
- Урахування оцінки себе як професіонала іншими людьми;
- Самооцінку окремих сторін своєї особистості.

Вправи, тести, задачі

Визначення характеру педагогічних впливів

У наступних ситуаціях оберіть найбільш доцільне для вас рішення. Оцініть, якій групі впливів ви надасте перевагу: репресивним, пасивним, або конструктивним.

Ситуація 1. Учень успішно відповів біля дошки, отримав вищу оцінку, але потім вчитель помітив у нього шпаргалку. Як учинити вчителю?

Варіанти рішень:

1. Забрати шпаргалку й виправити оцінку.
2. Зробити вигляд, що не помітив шпаргалки.
3. Засоромити, але оцінку не змінювати.
4. Похвалити за добре зроблену шпаргалку.
5. Сказати, що ця оцінка не буде враховуватись при підбитті підсумків чверті (півріччя, року), що її треба підтвердити.
6. Виразити жаль, що не помітив шпаргалки, але оцінку не змінювати.
7. Виразити жаль з приводу того, що учень не зміг самостійно, без допомоги шпаргалки так гарно відповісти.

Ситуація 2. Петро замучив учителя питаннями. Він задає каверзні запитання, намагаючись піймати вчителя на невмінні відповіді на них, на недостатності знань та ерудиції. На наступне запитання вчитель не може одразу відповісти. Як йому вчинити?

Варіанти рішень:

1. Не відповідати на запитання Петра.
2. Запропонувати відповісти на запитання на наступному занятті.
3. Визнати відсутність наявної відповіді на запитання й пообіцяти подумати над ним.
4. Запропонувати всьому класу відповісти на це питання й пообіцяти спитати про рішення на наступний раз.
5. Вичитати Петра за запитання не по темі, не по суті й не відповідати на нього.
6. Жартом уникнути відповіді, але за можливістю потім до нього повернутись.
7. Похвалити Петра за гарне питання й пообіцяти обговорити його за достатності часу.

Ситуація 3. Вчитель опитує учнів по пройденому матеріалу в 7-му класі. Коли він звертається із запитанням до одної з учениць, то у відповідь отримує відмову в досить різкій формі: «Що ви від мене хочете? Я не буду відповідати!». Поведінка для даної учениці не характерна. Якою буде реакція вчителя?

Варіанти рішень:

1. З'ясувати причину такої поведінки учениці.
2. Вказати на некоректність ставлення учениці до вчителя, попросити підійти після уроку для роз'яснень.

3. Проігнорувати слова учениці і звернутися з тим же питанням до когось іншого.
4. Поставити «2».
5. Не акцентувати увагу класу на даній ситуації, після уроку спитати в учениці, що заважало їй відповісти на питання.
6. Спокійно пожартувати: «Оленко! До чого такі емоції? Я не очікував, що моє питання торкнеться тебе особисто».
7. Запропонувати письмово відповісти на це запитання.

Ситуація 4. Вчитель пояснює тему уроку в 10-му класі і збирається зафіксувати її на дошці, але крейда чомусь не пише. Коли вчитель більш уважно приглядається до крейди, він виявляє, що це не крейда, а пофарбований дерев'яний брусок. Що зробити вчителю?

Варіанти рішень:

1. Обуритися й відмовитись записувати на дошці тему уроку, необхідні пояснення диктувати усно.
  2. Почати з'ясовувати, хто це зробив, щоб покарати його.
  3. Посміятись над цим жартом і запропонувати комусь принести нормальну крейду.
  4. Змінити передбачену форму проведення уроку, виключивши пояснення на дошці і запропонувати через деякий час комусь із учнів відповісти письмово на дошці.
  5. Дати контрольну письмову роботу.
  6. Не акцентувати увагу на ситуації й запропонувати комусь принести інший шматок крейди.
- Які методи виховання ви запропонуєте батькам учня, який має труднощі з виявом самостійності і відповідальності, характеризується заниженою самооцінкою?
  - Які методи виховання ви рекомендуватимете вчителю-початківцю, який скаржиться на недисциплінованість учнів?
  - Учень 10 класу характеризується екзистенційною спрямованістю особистості, властива парацільова та моральна мотивація, внутрішній локус контролю, пізнавальний стиль тяжіє до епістемологічного та раціоналістичного. Обґрунтуйте, яка методика навчання є найефективнішою для цього учня.
  - Учениця 11 класу характеризується егоїстичною спрямованістю особистості, властива результативна мотивація, тенденція до зовнішнього локусу контролю, пізнавальний стиль тяжіє до інтелектуального оцінкового. Обґрунтуйте цілі та методи виховання доцільні для цієї учениці.

«Засідання педагогічної ради школи». Ця ігрова технологія сприяє розвитку комунікативних умінь. У грі беруть участь 7 осіб, яким як членам педагогічної ради школи необхідно ухвалити рішення про доцільність

впровадження шкільної форми. Ведучий роздає учасникам картки із завданнями, попереджаючи про таємницю їх змісту до кінця гри.

Зміст карток:

1. У тебе бунтарський характер. Ні з чим не погоджуйся і виступай проти того, що намагається відстояти група.
2. Ти байдужий. Читаючи газету, під час обговорення мовчиш. Іноді погоджуєшся то з одним, то з іншим.
3. Будь щиросердним до всіх. Намагайся вислухати і зрозуміти всі пропозиції, аргументи. Підтримуй, схвалюй пропозиції колег, які розглядають проблему. Намагайся наводити суттєві факти із власного досвіду.
4. Ти – дружина багатого бізнесмена. У шкільному колективі шукаєш розвагу, можливість встановлення дружніх стосунків. Тема зустрічі тебе не цікавить. Спробуй змінити її на цікавішу (політика, плітки тощо). Намагайся бути зіркою, закінчити збори якомога раніше.
5. Спробуй визначити свою позицію та дотримуйся її. Не підкоряйся нікому, ніяким пропозиціям. Будь впевненим у собі, не змінюй своєї думки. Якщо зможеш, звертай на себе увагу, похваляючись своїми успіхами або розповідаючи про свою сім'ю.
6. Ти – керівник. Твоє завдання – керувати дискусією. Нагадуй групі про обмежений час проведення зборів і необхідність прийняття однозначного рішення. Намагайся схилити всіх до висловлювання думок. Стеж, щоб усі аргументи бралися до уваги. Чітко формулюй свою позицію.
7. Ти – надзвичайно доброзичлива людина. Для тебе важливіше досягнення розуміння, спільної думки, ніж форма рішення. Ти охоче приймеш кожне рішення, яке задовольнить всіх. Не схилиючись до окремої думки, відзначай усі переваги кожної позиції, але не давай змоги групі з'ясувати власну.

Група протягом 15 хв. обговорює поставлену проблему, виконуючи свої ролі. Після цього учасники намагаються відгадати «таємні завдання» інших. Обговорюються питання, що допомогло досягненню домовленості, що заважало досягти домовленості з цього питання. Кожен оцінює ефективність обговорення за суттю, рівень володіння комунікативними вміннями. Результати порівнюються, «таємні завдання» розкриваються, обговорюються.

Контрольні запитання

1. Типи навчання. Психологічні моделі навчання.
2. Класифікація видів навчання.
3. Поняття про навчання і учіння.
4. Механізми й закони навчання.
5. Учіння як пізнавальна діяльність.
6. Теорія цілеспрямованої навчальної діяльності.

Навчальні тести

1. Проблемне завдання:
  - а) повинно йти попереду матеріалу, який пояснюється;
  - б) бути включене у матеріал, який пояснюється;
  - в) йти після матеріалу, який пояснюється.
2. Максимальне врахування ініціативи учня в навчанні спостерігається:
  - а) при вільній технології відкритої школи;
  - б) при діалогічній технології навчання;
  - в) при технології збагачення;
  - г) при технології «навчання в співробітництві».
3. Виховання учня через актуалізацію й ускладнення його власного ментального досвіду знаходиться в центрі:
  - а) діалогічної технології навчання;
  - б) при технології збагачення;
  - в) при технології «навчання в співробітництві»;
  - г) при активуючій технології.
4. Навчальна мотивація студента спирається на:
  - а) один мотив – мотив пізнання;
  - б) два мотиви – мотив досягнення та мотив пізнання;
  - в) три мотиви – мотив пізнання, мотив досягнення та мотив ідентифікації.
5. Розумова дія є ключовим елементом:
  - а) формуючої технології навчання;
  - б) активуючої технології навчання;
  - в) розвиваючої технології навчання;
  - г) технології збагачення.
6. Учбова діяльність є провідною діяльністю у:
  - а) молодшому шкільному віці;
  - б) підлітковому віці;
  - в) старшому шкільному віці;
  - г) студентському віці.
7. Розширення обсягу свідомості особистості під час навчання пов'язано:
  - а) з освітньою функцією навчання;
  - б) з виховною функцією навчання;
  - в) з розвивальною функцією навчання.
8. За теорією розвивального навчання:
  - а) засвоєння абстрактних знань передреує знайомству із конкретними знаннями;
  - б) засвоєння абстрактних знань йде за конкретними знаннями;
  - в) засвоєння абстрактних знань йде разом з знайомством з конкретними знаннями.

Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота є особливою формою навчальної діяльності, спрямованою на формування активності, самостійності тих, хто навчається, засвоєння ними сукупності комунікативних знань, формування комунікативних умінь, набуття нового особистісного комунікативного досвіду (завдяки «входженню» у нові форми комунікативної діяльності, опануванню кожного з її компонентів, переходу від одного компонента до іншого), освоєння інструментарію власного моніторингу на всіх етапах взаємообміну інформацією.

Основні функції самостійної роботи: пізнавальна (засвоєння комунікативних знань і способів діяльності); самоосвітня (формування комунікативних навичок і вмінь, самостійне їх оновлення і творче застосування); прогностична (працюючи самостійно, особистість змушена передбачати і оцінювати можливий результат і саме виконання завдання); коригуюча (вчасно коригувати свою діяльність); виховна (формує самостійність як рису характеру).

1. З'ясуйте характерні риси особистості вчителів із високим рівнем розвитку комунікативних умінь; окресліть ознаки їхньої діяльності, що визначають ефективність взаємодії з дітьми; заповніть таблицю.

Прізвище, ім'я, по батькові вчителя	Особистісні якості, необхідні вчителю з високим рівнем розвитку комунікативних умінь	Характерні ознаки діяльності, що сприяють розвитку комунікативних умінь майбутніх педагогів

2. Здійсніть самодіагностику і складіть програму розвитку комунікативних умінь.
3. Напишіть програму комунікативної підготовки до першого уроку в школі.
4. Порівняйте професійне спілкування кількох педагогів з метою визначення прийомів установлення змістового й емоційного видів зворотного зв'язку з аудиторією.
5. Запропонуйте власну систему засобів установлення зворотного зв'язку в педагогічній психології.
6. Пригадайте будь-яку конфліктну ситуацію в системі «учитель – учень» («викладач – студент») і проаналізуйте її. Обґрунтуйте отримані результати.
7. Проаналізуйте найцікавіші сучасні психолого-педагогічні проблеми, використавши ресурси сайту певної бібліотеки, зокрема каталоги періодичної літератури.

6373647